

İNTERNETTE “UZAKTAN ÖĞRETİM” İÇİN ARAMA

Yrd. Doç. Dr. Serap Öztürk
Anadolu Üniversitesi
srozturk@anadolu.edu.tr

Özet

İnternet, bilgi paylaşımı ve bilgiye ulaşmak için sonsuz olanak sağlamaktadır. Bu olanaktan yararlanmanın bir yolu da internet tabanlı uzaktan öğretimdir. Uzaktan öğretim yöntemlerinden yararlanılarak sunulan ücretli ve ücretsiz pek çok özel öğretim ortamı vardır.

Türkiye’de ihtiyaç sahibinin; bir öğretim kurumuna bağlı kalmadan sistemli, online bir öğretim ortamına (gerek kişisel gelişim gerek mesleki gelişim için) ulaşması için çok kullanılan arama motorlarında farklı (online eğitim, uzaktan öğretim, uzaktan eğitim gibi) bağlarla arama yapılarak önerilen Türkçe online eğitim, uzaktan öğretim ve eğitim sitelerinin sunduğu eğitim paketleri incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: Online eğitim, online öğretim, uzaktan öğretim, web tabanlı öğretim kuruluşları.

SEARCH FOR “DISTANCE LEARNING” ON THE INTERNET

Abstract

Internet providing endless possibilities to achieve information sharing and knowledge . One way to benefit from these facilities is an internet-based distance education. There are many methods that make use of Distance Education special education provider.

In Turkey ; system without being tied to a teaching institution , online into an educational environment (for professional and personal development etc.) to reach different from commonly used search engines (Google %94.84 - key words : online education, distance education, distance training etc.) suggested online training by searching with context , distance education and training training packages Offered by the site will be investigated

Key Words: Online education, online training, distance training, web-based training institutions.

GİRİŞ

İnternet; kullanıcılarına hastane randevusu almaktan, sosyal gruplara katılmaya, alışveriş yapmaktan sınır ötesi eğitime uzanan olanaklar sağlamaktadır.

Uzaktan öğretimde, basılı kaynakların yanı sıra radyo, televizyon yayını, ses ve video kayıtları, etkileşimli ses ve video (CD-ROM, DVD-ROM) kullanımı artık bilgisayar tabanlı etkileşim araçlarının sağladığı olanaklarla kullanılmaktadır.

İnternetin yaygın olarak kullanılması, farklı araçlarla öğretim ortamı sunan uzaktan öğretim için önemli bir avantaj sağlamıştır. Dizüstü bilgisayarlardan akıllı telefon ve tabletlere uzanan araçlar ve gelişen internet olanakları, kişilerin çok farklı mekân ve zamanlarda web tabanlı öğretime ulaşmalarını sağlamaktadır. Her yeni aracın sahip olduğu olanakların, öğretim sürecinin şekillenmesine katkısı olması beklenir. Kişiler; bu sistemde bir yandan farklı araçları (akıllı telefon, bilgisayar, tablet gibi...) kullanmayı öğrenirken, bir yandan da bilgisayarın ortam olarak sunduklarıyla oluşturulan bir öğrenme sürecine girmektedirler. Uzaktan öğretimin, her yerde herkes için ve zaman kısıtı olmadan sürdürülebildiği, son ve en etkili olarak kendini bulduğu ortam; web tabanlı eğitimidir. Bu ortam, bilinen tüm materyallerin başarıyla kullanılmasını sağlamaktadır. Ders –konu videoları, yazı, çizim vb. gibi görsel- işitsel malzemeler ve kaynak metinlerin yanı sıra öğretici ile öğrenenleri aynı anda bir araya getiren ortamlar(senkron dersler) webde rahatlıkla kullanılmaktadır. İnternette uzaktan öğretim yapan, özel sektör eğitim kuruluşlarından da; uzaktan öğretime doğru yaklaşım ve kurumsal destek ve bu olanakları kullanarak öğrenenlere hizmet vermesi beklenmektedir.

Uzaktan öğretim yöntemiyle eğitim gören ve görmek isteyenlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. İnternet ortamında bulunan bu eğitim ortamlarına, arama motorları kullanılarak ulaşıldığı da bilinmektedir. TÜİK verilerine göre; Türkiye’deki hane halkı internet kullanıcılarının %25. 7 si; okul, üniversite, mesleki kuruluşlar ile ilgili faaliyetler için arama yapıldığını göstermektedir.(TÜİK Ocak-Mart 2013). Yine TÜİK verileri yapılan aramalar içinde de eğitim ve kurslarla ilgili bilgi arama oranını da %45. 9 olarak göstermektedir (TÜİK Ocak-Mart 2014).

Uzaktan öğretimden söz edebilmek için kimi temel koşulların olması gerekmektedir. Bunların başında öğretim sürecinde ortam ve zaman esnekliğinin olması, öğrenene kendi kendine öğrenme olanakları ile senkron– asenkron eğitim olanakları gelir.

Uzaktan öğretimle eğitim veren özel kuruluşların öğrenenlere sağladığı öğrenim olanakları aşağıdaki dört ana başlık ve 19 alt başlıkta sıralanan bilgileri taşıması beklenir.

1. Web Sitesinin Sağladığı Güven Alanı

- Sitede uzaktan öğretimle ilgili açıklama
- Yönetici/sahip bilgileri
- Referansları
- Programların akreditasyon bilgileri

2. Öğrenen ve Öğretici koşulları

- Öğreticilerin yeterliliği
- Öğrenenden istenilen temel koşullar
- Kayıt Koşulları
- Ölçme Değerlendirme açık mı?

3. Verilen Öğretimin Koşulları

- Zaman/mekân esnek mi?
- Derslerin Örnekleri
- Öğretme biçimleri
- Öğretim Materyalleri
- Program Bilgisi
- Danışmanlık

4. Öğrenci Destek Hizmeti

- Rehberlik
- Öğrenen, öğretici ortamı (öğrenenin eşzamanlı ya da e-posta ile öğreticiye ulaşabilmesi)
- Bilişim-teknoloji desteği
- Katılımlı Ortamlar
- Derslerle İlgili Bilgi (amaç, akış)

Bu çalışmada, internette, web temelli öğretim (Uzaktan öğretim) görmek isteyen kişilerin arama motorundan yararlanarak bu hizmeti ne kadar alabildikleri ve uzaktan öğrenme uygulamalarının etkili olacak şekilde tasarlanıp, uygulanmasına yeterince özen gösterilip gösterilmediği yukarıdaki özellikler doğrultusunda araştırılacaktır.

YÖNTEM

Yöntem olarak; ihtiyaç sahibinin web arama motorunda uzaktan öğretim ve web tabanlı uzaktan öğretimi çağrıştıracak bağlamlarda yapılan arama sonucu ulaşılan sitelere bakılan genel tarama yöntemi kullanılmıştır (Uyguçgil, Demiray 2015). İnternet üzerinden eğitim veren web sayfasının taşınması gereken temel özelliklerden çok, uzaktan öğretimin bu sitelerde kendisine nasıl yer bulduğu, hangi konularda eğitim verdikleri, kullandıkları öğretim materyallerinin neler olduğu, öğrenci destek hizmetleri sorgulanmıştır.

Web Arama Motorunda yapılan aramanın sonucu çıkan ilk sayfada yer alan site adreslerindeki sitelere ulaşıp ilgili sayfalar (bilgilerin değişebileceği varsayımından dolayı) kaydedilmiştir.

Web Sitelerinin sundukları hizmetin taşıdığı özellikleri ortaya koymak amacıyla 4 başlık, 19 soru belirlenmiştir. Belirlenen sorular; kaynak taraması yapılarak, uzaktan öğretimin özellikle de web destekli uzaktan öğretimin temel özellikleri göz önüne alınarak oluşturulmuştur.

Arama sonucu ortaya çıkan bu sitelerin hedef kitleleri, öğretim içerik ve amaçları farklıdır. Homojen bir yapı içinde olmamaları soruların cevaplarına ulaşmayı zorlaştırmış, kimi zaman çıkarsamalar yapılmak zorunda kalınmıştır.

Özel kuruluşların web sitelerinin taşınmaları gereken temel özelliklerinden çok, öğrenen- ihtiyaç sahibine sunulan hizmetlerden yola çıkılarak sorgulanmıştır.

Evren ve Örneklem

Türkiye’de en çok kullanılan web arama motoru Google’de¹ aynı gün 11 temel bağlam 11 de aynı bağlama ücretsiz sözcüğü eklenerek 22 anahtar sözcük(bağlamla)² arama yapılmıştır. Araştırmada kullanılan arama motorunun geçtiğimiz yıllarla ilgili bir saptaması, en çok arama yapılan konuların başında eğitimle ilgili aramalarının olduğudur.(1) Arama yapılırken internette arama yapmanın kuralları göz önünde tutulmaya çalışılmıştır. “Aramaya başlamadan önce araştırılan konuyu ifade edebilen birbirinden farklı kelimeler tek tek denenmelidir.”(Karaaslan, Çelik 2003). Web arama motorunda ilk sayfada çıkıyor olmak firmalar açısından önemlidir. (2) Bu durum, firmaların markalarının bilindik ve itibarlı olmasını gerektirmektedir. Arayan kişi için de ihtiyacı olanı, yani aradığını ilk sayfada bulması önemlidir. Reklamlar dışında, ilk sayfadaki on site ve toplamda da 220 sitenin adresine ulaşılmıştır. Farklı sözcükler aynı adresi gösterebildiği gibi aynı sayfada aynı site farklı özelliği nedeniyle birkaç kez yer alabilmiştir. Bu nedenle toplam 89 siteye ulaşılmıştır. Bu 89 sitenin içinden üniversiteler, MEB, kişisel ve bilimsel bloglar, kurum içi eğitim hizmeti verenler, bilişim desteği veren siteler, grupların (tüketiciler, öğretmenler, memurlar gibi) iletişim siteleri ayrıntılı analiz dışında bırakılmıştır. Listedeki siteler aşağıda yer almaktadır.

¹ 1. Google (%94.84) 2. Yandex (%3.04) 3. Bing (%1.38) 4. Yahoo (%0.46) (İstatistikler 01.01.2014-29.11.2014 tarihleri arasına göredir. (StatCounter İstatistikleri)

² E- öğretim, ücretsiz e-öğretim, e-eğitim, ücretsiz e-eğitim, uzaktan eğitim sertifika, ücretsiz uzaktan eğitim sertifika, uzaktan öğretim sertifika, ücretsiz uzaktan öğretim sertifika, uzaktan eğitim, ücretsiz uzaktan eğitim, online eğitim, ücretsiz online eğitim, e-sertifika, ücretsiz e sertifika, e akademi, ücretsiz e akademi, uzaktan öğretim, ücretsiz uzaktan öğretim, e-öğrenme sertifika, ücretsiz e öğrenme sertifika, internet üzerinden eğitim veren siteler ve internet üzerinden ücretsiz eğitim veren siteler.

1. 7 24 eğitim
2. ab.org.tr
3. academia.edu.
4. academia.org
5. aegon
6. akilli.com
7. aktifegitim
8. anadoluüniversitesi
9. ankaraüniversitesi
10. atilimüniversitesi
11. bahcesehiruniversitesi
12. bedavaingilizce
13. bezmialemuniversitesi
14. bilecikuniversitesi
15. bitliserenuniversitesi
16. biyolojigunlugu
17. blogoguz.blogspot
18. busuu
19. canliegitingim
20. dersvizyon
21. dunya.com
22. e akademi.com
23. <http://eakademi.info/Privacy.aspx>
24. e kitapprojesi
25. e akademi.org
26. e ogrenme.net
27. e sertifika.org
28. egelisim
29. egeuniversitesi
30. egitimhane
31. egitimonline.com
32. egitimsitem.com
33. elearningtr
34. enocta
35. enuygun.com
36. evimdekiders
37. formmemurlar
38. forumdonanimhaber
39. gaziüniversitesi
40. gedizüniversitesi
41. hrdrgi
42. <http://faruk.gunay.in>
43. ilkokulkaynak
44. iienstitu
45. infinityteknoloji.com
46. islemegitim.com
47. istanbuluniversitesi
48. istanbulaydinuniversitesi
49. itfpratik
50. kafkasuniversitesi
51. limasollunaci
52. liste10
53. lol-akademi.com
54. marmarauniversitesi
55. mezun.com
56. milliegitimbakanligi
57. morpakampus
58. ninova.İTÜ
59. nlpat
60. ogretimteknolojileri
61. ogretmenpusulasi
62. pegemuzaktanegitim
63. ppd.com
64. sakaryauniversitesi
65. sanalkurs
66. sanalokulumuz
67. selcukuniversitesi
68. serdaracom
69. sertifikam.com
70. sertifikapress
71. sikayetvar.com
72. tbb.besorgtr
73. teknoist.com
74. teknoturk
75. teknozort
76. tr-tr.facebook.com
77. trakyauniversitesi
78. usakuniversitesi
79. uzaktanegitim.com
80. uzaktanegitim.gen
81. uzaktankurs
82. uzaktanyds
83. vitaminegitim
84. webrazzi.com
85. wikipedia
86. www.chip
87. Yalovauniversitesi
88. Yesdil
89. Yildizuniversitesi

BULGULAR

Araştırmanın örnekleminde yer alan web sitelerinin hangi içeriklerde olduğuna bakıldığında elde edilen sonuç Tablo 1’de görülmektedir. Uzaktan öğretim yapan sitelerin başında yaklaşık %26 ile üniversiteler gelmektedir. Araştırmanın konusunu oluşturan, uzaktan öğretim yöntemiyle eğitim veren özel kuruluşlara ait sitelerin toplam içindeki yeri yaklaşık %30’dur.

Tablo 1: Arama Motorundan Ulaşılan Sitelerin İçerikleri

Konular- Amaçlar	Site Sayısı	%
Üniversitelerin Web Siteleri	23	25.84
İlk, Orta ve Lise Öğrencilerine Yönelik Destek ve Sınava Hazırlık Web Siteleri	11	12.36
Kişisel ve Mesleki Gelişim (Eğitim) Web Siteleri	10	11.24
Konuyla İlgili Bilgilendirme ve Yönlendirme yapan Web Siteleri	7	7.87
Bilişim Teknolojileri, Teknik Destek ve İletişim Web Siteleri	7	7.87
Mesleki Dayanışma ve İletişim Web Siteleri	4	4.5
Dergi, Gazete, e-kitap Web Siteleri	5	5.62
Kişisel ve Bilimsel Web Siteleri (Bloglar)	4	4.5
Yabancı Dil Web Siteleri	4	4.5
Yüz yüze Eğitim	2	2.25
Sınava Hazırlık	1	1.12
Ders, Bilgi, İletişim, Pazarlama(canlı eğitim)	1	1.12
Tüketici Hakları İletişim, Dayanışma Web Siteleri	1	1.12
Milli Eğitim Bakanlığı	1	1.12
Kurumlar için Eğitim Paketi Hazırlayan Web Siteleri	1	1.12
Kurumsal Facebook Web Siteleri	1	1.12
Wikipedia	1	1.12
İnternet Televizyonu	1	1.12
İnternette Oyun	1	1.12
Kongre Web Siteleri	1	1.12
Kurum içi uzaktan öğretim	1	1.12
Satılık İsim-yer	1	1.12
TOPLAM	89	100

Tablo 2: İncelenen Sitelerin İçerikleri

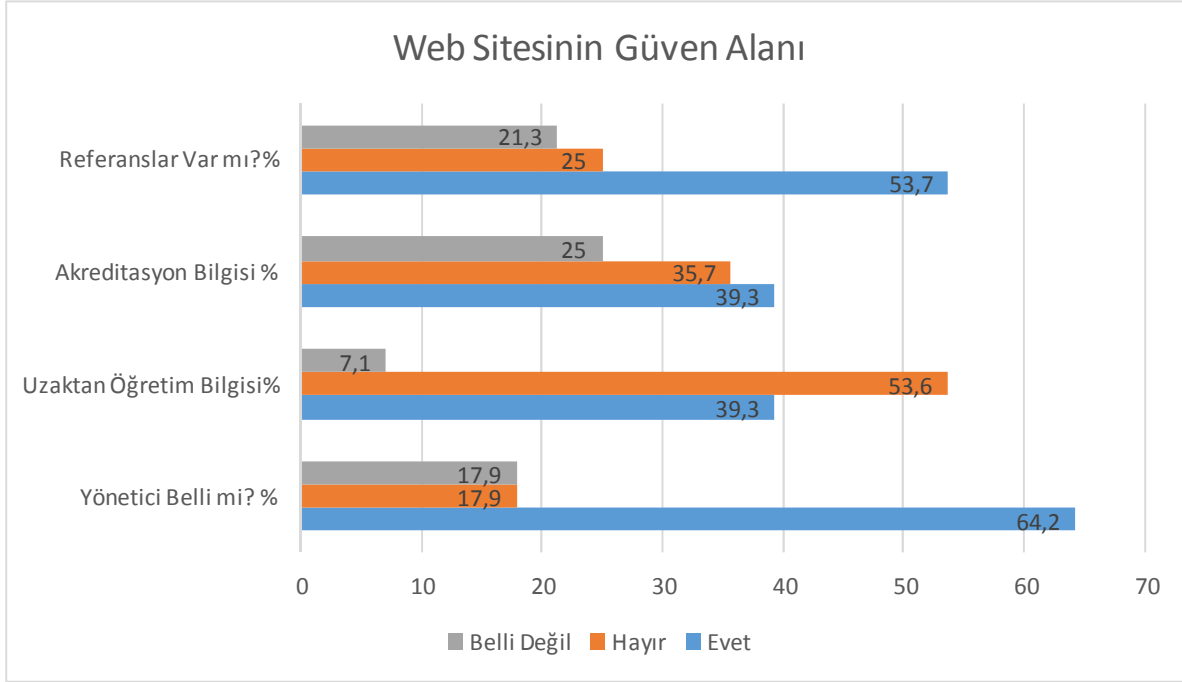
Konular- Amaçlar	Site Sayısı	Oran %
İlk, Orta ve Lise Öğrencilerine Yönelik Destek ve Sınava Hazırlık Web Siteleri	11	39,3
Kişisel ve Mesleki Gelişim (Eğitim) Web Siteleri	10	35,7
Yabancı Dil Öğreten Web Siteleri	4	14,3
Sınava Hazırlık	1	3,57
Ders, Bilgi, İletişim, Pazarlama(canlı eğitim)	1	3,57
Kurumlar için Eğitim Paketi Hazırlayan Web Siteleri	1	3,57
TOPLAM	28	100

Bu kuruluşların faaliyet alanları şunlardır;

- Kişisel Gelişim Eğitimleri (Yabancı Dil Eğitimleri, 10 Derste Sunuş Yapma Teknikleri, Öfke Kontrolü, Dengeli Beslenme, Organik Gıda Nedir Ne Değildir? gibi)
- İlk ve orta öğrenim gören öğrencilerin yaygın olarak dershanelere devam ettiği bilinmektedir. Bu öğrenci grubuna yönelik derslere destek vermektir.
- Sınavlara Hazırlık Eğitimleri (üniversiteye hazırlık, resmi kuruluşlara giriş)

- Mesleki Gelişim Eğitimleri (kurum ya da kuruluşların kendi personeli için hazırlanan; kurumsal işleyiş, satış, pazarlama ya da insan kaynakları gibi farklı konulardaki hizmet içi eğitim paketleri hazırlanmakta ya da kişilerin yaptıkları işlerde kendilerini geliştirmek için özel ya da mesleki birlikler tarafından aracılığıyla yapılmaktadır).

Web sitesinin ilk sayfasında yer alan bilgilerin bir kısmı, öğrenenin o sitede verilen hizmetler konusunda bilgi sahibi olarak güvenini sağlamak için gereklidir. Bunlardan kimileri, yapılan işin bilinçli olarak yapıp yapılmadığı, verilen eğitimin kabul görmüşlüğü, yönetici ya da sahibin belli olmasıdır. Grafik1’de bu soruların cevapları değerlendirilmektedir.

Grafik 1: Web Sitesinin Güven Alanı

Uzaktan öğretim programlarının öğrenme süreci özel olarak tasarlanmalıdır. Bu süreç, öğrenenlerin özelliklerine, konuya ve kullanılacak materyallere göre desenlenmelidir. Uzaktan öğretimle ilgili olarak sitelerde yer alan bilgiler bir makale ağırlığında ciddi bilgilerin yer aldığı web siteleri ile “biz artık çevrimiçiyiz, derslerimizi bundan sonra internetten de izleyebilirsiniz” cümlesi arasındadır. Uzaktan öğretim yapan web siteleri uzaktan öğretimle ilgili bilgi vermemelerinin nedeni; belki de bu işin nasıl olacağını bilmeleri ve uygulamamalarıdır. Uzaktan öğretim (Web temelli ya da değil) yapan kurumların öğrenenlere sunduğu olanakların baştan açıkça belli olması gerekmektedir. Öğrenen, eğitim alacağı programda(konuda), kullanılacak olan öğretim materyalleri ve kullanım biçimlerini(deneme ve uygulamalarını, yüz yüze kurs-dersleri, senkron a-senkron uygulamaları, DVD, e-kitap, e-dergi, kitap, CD gibi) ve eğitim sürecini(Programın süresi, yöntemi ve ölçme değerlendirme gibi) baştan bilmelidir. Bu bilgilerle kendi kişisel öğrenme planını yapabilir, eksiklerini gözden geçirebilir.

Genellikle yüz yüze yapılan ve yaygın olarak da soru-çözüm kitaplarının kullanıldığı dershanelerin kitapları var, öğretmenler ders anlatıyorlar. “Öyleyse buraya gel(e)meyen öğrenciye nasıl ulaşıyoruz?” Sorusuna verilen bir cevap bu siteler olmuştur. Bilişim altyapısı kurulup öğrencilere bu yolla ulaşılmıştır. Bu ulaşma senkron-asenkron olabilmektedir.

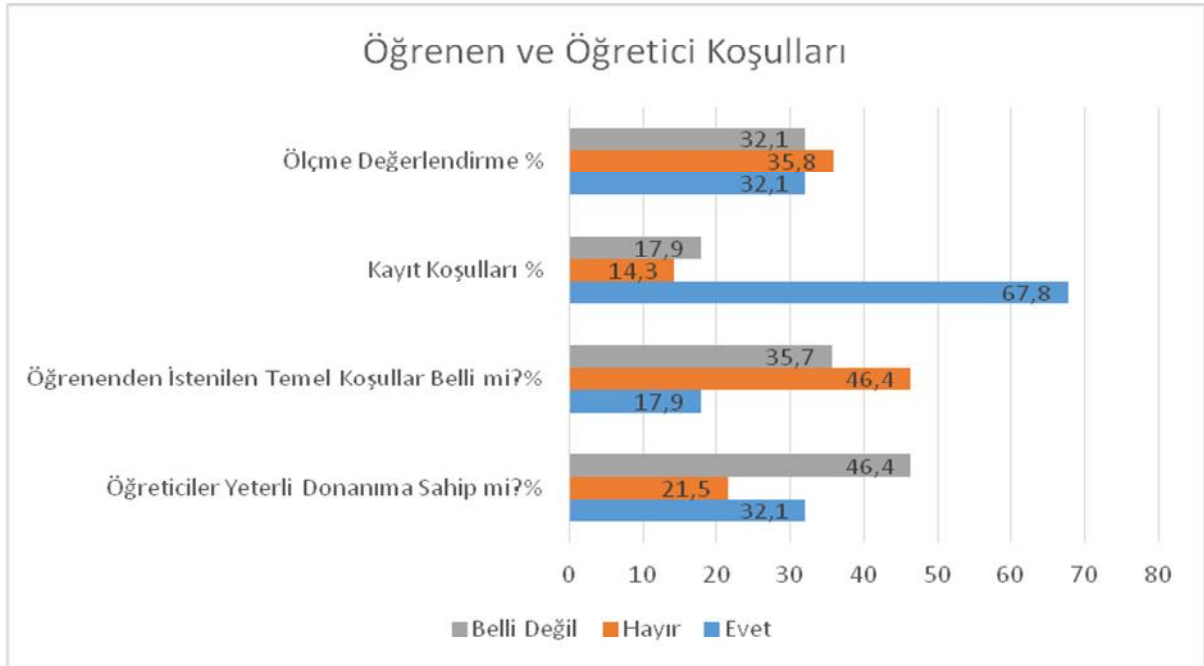
Yönetici/Sahip bilgisinin olması, yapılan işe ne kadar önem verilip sahiplenildiğini, öğrenenin de gerektiğinde ulaşılacak bir sorumlu bulması ve bu kişiyle ilgili bilgiler de kurumun güveni açısından önemlidir.

Programların akreditasyonunun olması, bu konuyla ilgili değerlendirme kuruluşunca verilmiş bir uygunluk belgesine sahip olmaktır. Böylelikle kurum, sunduğu hizmete dair güven telkin eder. Sistemli eğitimde alınan eğitimin geçerliliği önemlidir. Akreditasyon konusu biraz karışık olarak yer almaktadır. Öğrenene verilen eğitim hizmetinden çok, verilen sertifika belgelerinin akreditasyonundan söz edilmektedir. Kimi web siteleri sadece eğitim vermekte, isteyen olursa başka bir organizasyonu yönlendirerek katılanlarına sertifika verilmesini sağlamaktadır.

Kurumsal referanslar gösterilmektedir. Bu referanslar ulusal ya da uluslararası işbirlikleri ve hizmet verilen kurumların isimlerinin yazılması şeklindedir. Kimi sitelerde de oluşturulan serbest kürsülerde, öğrenenlerin aldıkları eğitimle ilgili düşüncelerine yer verilmektedir.

Grafik 1 de; web sitelerinin yaptıklarını iddia ettikleri “uzaktan öğretim” le ilgili ne kadar bilgi sahibi oldukları sorusunun cevabı %60 oranında olumsuzdur. Sitelerin yaklaşık % 60’ında akreditasyon bilgisine ulaşılmamıştır. Uzaktan öğretim yapan kuruluşların, Pazar açısından ulusal değil uluslararası akreditasyonlara ihtiyacı vardır. Bu durum, verilen hizmete güveni sarsmaktadır.

Grafik 2’de, uzaktan öğretim hizmetini alan ve verenlerin öğretim sürecinin sağlıklı ilerlemesi için sahip olmaları gereken temel bilgiler ve özellikle de ölçme değerlendirme konusu değerlendirilmektedir.

Grafik 2: Öğrenen ve Öğretici Koşulları

Grafik 2, özel sektör eğitim kuruluşlarındaki öğrenen ve öğretici ile ilgili bilgilerin bulunmadığını göstermektedir. Bu ortamda bir araya gelen öğrenen ve öğretmenlerin özelliklerinin karşılıklı olarak bilinmesi sistemin başarısı açısından önemlidir. Öğretici, hazırlayacağı öğrenme materyalini öğrenenin özelliklerini bilerek hazırladığında sonuç daha başarılı olacaktır. Öğrenen de verilen bilginin kaynağını bilmek ister. Sistem, öğrenenlerin sahip olması gereken özellikleri bilinip; kullanılacak öğretim materyallerini, araçları ve derslerin bilgi düzeylerini belirleyerek başarılı bir öğretim sürecinin tasarlanması üzerine kurulmuştur.

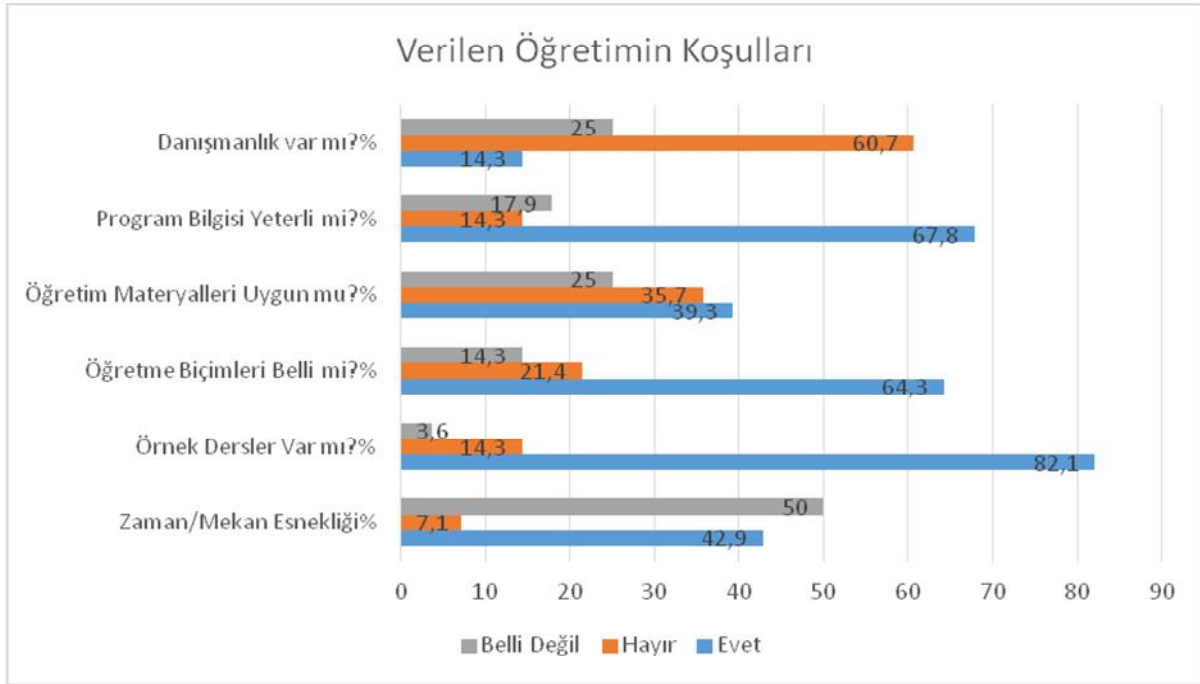
Bilginin kaynağı önemlidir. Öğreticilerin akademik ve deneyim özgeçmişlerinin sitede açıkça yer alması gerekmektedir. Öğreticilerin bilgileri çoğunlukla paylaşılmamıştır. Birebir ders veren öğretmenler açıklanmakta, programın tasarımını yapanların yanı sıra videolarda ya da ses kayıtlarında kimler olduğu bilinmemektedir. Burada öğretmenlerin sitelerin çoğunda başlangıçta belli olmadığı programlar, hatta derslerin ayrıntılarda belli

olmaktadır. Öğreticilerle ilgili olarak çıkan %32 olumlu izlenim, bu sürecin bilgi kaynağının yetersizliğini, dolayısıyla da verilen eğitimin yetersizliğini ortaya koymaktadır.

Bir öğretim sürecine dahil olmak için ne tür koşullar istendiği kayıt koşullarında yer alır. Bu koşullarla öğrenenin sahip olması gereken öğrenim düzeyi, teknik donanım ve bu donanımı kullanma bilgi ve becerisi önemlidir. Araştırmadaki sitelerde bu koşullar başlık olarak yer almaktadır. Ancak, kayıt koşullarının çoğunda 18 yaş sınırı ve ödeme koşullarına uymaktan başka bir ön koşula rastlanmamıştır. Böyle olunca kayıt koşullardaki ücret konusuna da bakılmıştır. Kimi sitelerde site üzerinde olan materyaller ücretsizken, paketlere ulaşılacak istendiğinde ücretler yazılmakta, kimilerinde ise sadece üyelik istenmektedir.

Ölçme ve değerlendirme konusu uzaktan öğretimin de temel konularındandır ve öğrenim çıktılarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğrenenlerin aynı çatı altında olmamaları başarı ölçütünün objektif olmasına engel değildir. Sitelerin çoğunda, satılan programlardan ne kadar süre ile yararlanabileceği bilgisiyle birlikte bu süre içinde başvurulursa sertifika alınabileceği bilgisi yer almaktadır. Yani hiçbir ölçme değerlendirme yapılmamaktadır. Dershane biçiminde hizmet veren sitelerde ise, zaman zaman yapılan online sınavlardan söz edilmektedir.

Grafik3, web sitelerinde; öğretim koşullarının uzaktan öğretim özelliklerini taşıyıp taşımadığı konusundaki bilgilerle ilgilidir.

Grafik 3: Verilen Öğretimin Koşulları

Grafik 3, uzaktan öğretim yöntemiyle eğitim yapan özel kuruluşların, öğretim koşullarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu koşulların kimileri, uzaktan öğretimin sahip olduğu ve gücünü oluşturan temel koşullardır. Danışmanlık ve zaman- mekân esnekliği konusu dışında kalan; örnek derslerin olması, öğretme biçimlerinin ve program bilgilerinin bu sitelerde yer alması uzaktan öğretim koşullarının sağlanması açısından önemlidir.

Öğrenen bir programı tercih edeceği zaman, programla ilgili aklında soru işareti kalmamalıdır. Kişisel gelişim için örneğin "10 Derste Sunum Teknikleri" konusunda bir eğitim almak istiyorsanız, "çalışın, birkaç kez okuyun, karşınızdakinin gözlerine bakın" diyen bir video izlemek mi, onun yerine bu program için önerilen öğretim materyallerini, deneme yapma olanaklarının olup olmayacağını söylemek mi önemlidir? Öğrenenin, sadece online soru çözenin uzaktan öğretim olmadığını bilmesi gerekmektedir.

Örnek derslerin sitede yer alması, hizmet alan öğrenenin; karşısında nasıl bir program olduğunu, bu programda nasıl bir süreçten geçileceğini görerek karar vermesini sağlar. Örnek ders olarak, genellikle senkron bir dersin kaydı, online sınavlar, ya da konuyla ilgili videoların yer aldığı saptanmıştır. Ancak içerik olarak amaca hizmet etmediği gözlenmiştir.

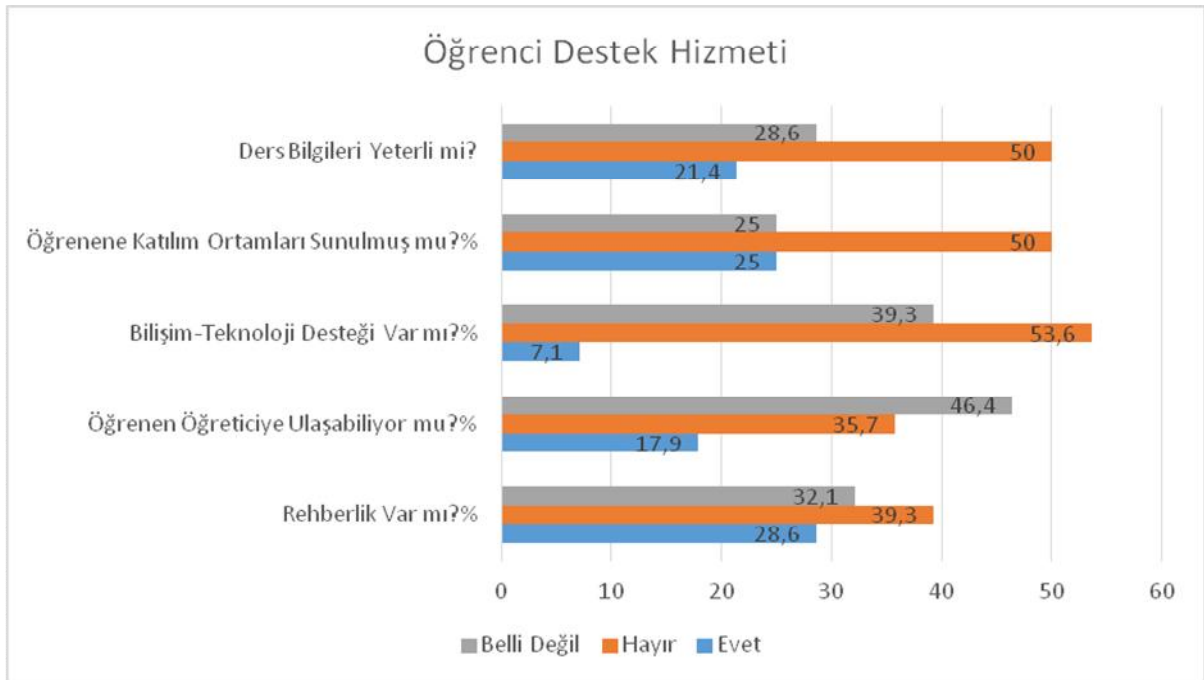
Web tabanlı öğretimde danışmanlıkların yöntemlerin yanı sıra özel olarak tasarlanmış DVD, e-kitap, e-dergi, etkileşimli alıştırmalar, akıllı tahtalar, ses, görüntü ve animasyon dosyaları da kullanılabilir. Bu materyallerle ilgili olarak açıklayıcı bir tanıtımın kullanılmadığı gözlenmiştir.

Ders videolarını içinde çok az özel üretilmiş video olduğu saptanmıştır. Örneğin, akıllı tahta uygulamasının seslendirilerek ders videosu olarak kullanıldığı gözlenmiştir.

İncelenen sitelerin %60'ında olmayan danışmanlık, senkron ders siteleri dışında öğretim materyalleri içinde yer almamaktadır.

Uzaktan öğretimde danışmanlık hizmetini de yerine getiren senkron eğitim, incelenen sitelerin %46'sında bulunmakta yani sitelerin yarısında bile senkron eğitimin kullanılmadığı saptanmıştır.

Uzaktan öğretimde öğrenci destek hizmetleri "öğrenenin kendisini yalnız hissetmeden öğretim sürecini geçirmesi açısından önemlidir" Grafik 4, web sitelerinin öğrenenlere sağladığı bu olanakları değerlendirmektedir.

Grafik 4: Öğrenci Destek Hizmeti

Kendi kendine öğrenme becerisinin geliştirilmesine dayanan uzaktan öğretimde, öğrenenin gereksinimlerinin baştan düşünülüp ona göre bir yol çizilmesi gerekmektedir. Uzaktan öğretim, artık teknolojik okuryazarlık da gerektirmektedir. Bu nedenle bu konudaki destek çok önemlidir. Bu amaçla çok değişik konularda öğrenciye destek verilebilir. Ancak, burada temel düşünce öğrencinin ve uygulanacak programın özellikleridir. Öğrenen, öğrenim süreci boyunca nelerle karşılaşacağı konusunda bilgilendirilmelidir. Çıkabilecek sorunlarla ilgili gerekli uyarılarda bulunulmalıdır, programda hangi derslerin olduğu, kullanılacak öğretim materyalleri, gerekli olan

donanım ve yazılımlar, sorun çıktığında kimlerle görüşülebileceği gibi. Burada önemli olan öğrenenin kendini yalnız hissetmemesi ve ihtiyacı olduğunda birilerine ulaşabileceğini bilmesidir.

Özellikle ilk, orta, lise öğrencilerine verilen destek eğitimlerinde rehberlik çok önemlidir. Bu alandaki destek, öğrenenin meslek seçimine katkıda bulunmaktan psikolojik sorunlarına kadar uzayabilir. İncelenen sitelerde, bu bölümün önemini göz ardı edildiği rahatlıkla söylenebilir. Verilen hizmetlerin ayrıntılı bilgilerinin baştan verilmiyor olması, öğrenen için önemli bir sorundur.

Derslerin belirlenen öğretim amaçlarının açıkça belli olması, öğretim materyallerinin tanıtılmış ve nasıl kullanılacağına belirtilmiş olması, öğretme biçimlerinin (derslerin asenkron, senkron olması, saatleri gibi) ayrıntılarının paylaşılması, iptallerin önceden duyurulması gibi. Kurum tarafından öğrenenlerin kullanacağı bir ortak buluşma ortamı yaratılması; sosyal grup bağı yanı sıra mesleki, kişisel bilgi alışverişini de sağlayabilir.

SONUÇ

Uzaktan öğretim, online ya da uzaktan eğitim adıyla açılan uygulamadaki web siteleri, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Uzaktan Öğretim Yapan Dershane ve Kurslar Yönergesine bağlı olarak çalışmaktadırlar. Bu yönergede Uzaktan öğretim: İletişim araçlarından yararlanılarak yapılan yaygın eğitim-öğretim faaliyetlerini ifade eder. MEB Diye tanımlanmakta ve bu alandaki hizmet de, denetim de bu yönergeye bağlı olarak yapılmaktadır (Resmi Gazete 2012).

İnternet, kullanıcıya değişik olanaklar sağlar. İşletmeler bu olanakla; ürettiği ürün ve hizmeti tanıtır ve satarken tüketici de bu olanakla o ürün ve hizmeti tanır, satın alır ve kullanır. Bu nedenle bu mecrayı doğru kullanmak gerekir.

Araştırmada yer alan web sitelerinde uzaktan öğretim sisteminin bir tasarım gerektirdiği bilgisine inanç okunmamaktadır. Bu konu bir uzmanlık alanıdır. Uzaktan öğretim yapan özel sektör kuruluşları; öğrenim sürecini, bu konuda deneyim ve bilgi sahibi uzman kişilerden yardım alarak oluşturmaktadır.

İşletmeler, internetin sağladığı olanakları; üretimden tanıtım ve satışa kadar hemen her alanda kullanır. Tüketici de bu olanakla o ürün ve hizmeti tanır, satın alır ve kullanır. Bu nedenle, bu mecrayı her iki tarafın da doğru kullanması gerekir.

Kuruluşlar Açısından;

- Uzaktan Öğretim alanında hizmet veren özel sektör kuruluşlarının; öğrenim süreci ve öğretim materyallerinin uzaktan öğretim konusunda deneyim ve bilgi sahibi uzman kişilerden yardım alarak oluşturmaktadır.
- Uzaktan öğretim konusunda doğru uygulamalar yapan eğitim kuruluşlarının da aynı çabayı internette "görünür" olmak için de göstermeleri gerekmektedir.

Öğrenen- ihtiyaç Sahipleri Açısından;

- Ne öğrenecekleri kadar hangi materyalleri kullanacakları, bu eğitimin sonucundaki kazanımlarının ne olacağı konusunda bilinçli olmaları ve o doğrultuda taleplerde bulunmaları gerekmektedir.
- İhtiyacı olan eğitim alanı ile ilgili doğru hedefe ulaşmak için sadece arama motorlarından yararlanmamalıdır.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2015 tarihlerinde Antalya'da 16 ülkenin katılımıyla düzenlenen 6th International Congress on New Trends in Education- ICONTE' de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Aküner, C., İnternet Üzerinden Eğitim Platformu Geliştirme Kriterleri ve Uygulama Örneği. Tojet January.2005 ISSN: 1303-6521volume 4 Issue 1 Article 18 <http://www.tojet.net/articles/v4i1/4118.pdf> Erişim Tarihi 10 Mart 2015.

<http://shiftdelete.net/>Erişim Tarihi 20 Mart 2015.

<http://www.ilksayfadacikmak.net/seo-firmalari> Erişim Tarihi 20 Mart 2015.

Kararaslan, E., T. Çelik (2003) "İnternet Üzerinden Araştırma Yöntemlerinin Etkin Kullanılması" Akademik Bilişim www.karaaslan.net/bildiri Erişim Tarihi 10 Mart 2015.

(MEB) Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları yönetmeliği Resmi Gazete 20 Mart 2012 Sayı: 28239 http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_01/19020908_17012015yonetmelik.pdf Erişim Tarihi 18 Mart 2015.

Şimşek, N., Türkiye'deki E-öğrenme Uygulamalarının Sektörel Aktörleri, Kullanılan Teknolojiler ve Yararlanıcılarına İlişkin Analitik Bir Betimleme 2010, Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 9(18),101-123 http://www.ebuline.com/pdfs/18Sayi/EBU18_6.pdf Erişim Tarihi 10 Mart 2015.

Turhan, E. "Web tabanlı Öğretimde Etkileşim ve Öğrenci Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi" Uluslararası Katılımlı Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu (23-25 Mayıs 2002, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir). 24/05/2002 <https://aof20.anadolu.edu.tr/bildiriler/> Erişim Tarihi 28 Mart 2015.

TURKAKSITE Akreditasyon Nedir?

<http://www.turkak.org.tr/TURKAKSITE/AkreditasyonAkreditasyonNedir.aspx> /Erişim Tarihi 27 Mart 2015.

TÜİK Son Üç Ay İçinde İnternet Kullanan Bireylerin İnterneti Kişisel Kullanma Amaçları <http://www.tuik.gov.tr/PrehaberBultenleri.do?id=4104> / Erişim Tarihi 27 Mart 2015.

TÜİK "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları, 2013" - Results of the ICT Usage in Households and by individuals, 2013 <http://tuik.gov.tr?prehaberBultenleri.do?id=4104> / Erişim Tarihi 18 Mart 2015

Ulukan, C. ve B. Baraz, "Web Sitelerinin Analizi Yoluyla İnternet'e Dayalı Eğitim Veren Üniversitelerin Değerlendirilmesi" Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. III, S.1 06/2001.

Uyuguçil G. ve U. Demiray (2015) Açık ve Uzaktan Eğitimde Bir Pazarlama İletişimi Aracı Olarak Web Siteleri ve Sosyal Medya AUAd 2015, Cilt 1, Sayı 1, 1-138 Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd aoad.anadolu.edu.tr